

qui nos tentat & persequitur, leuiorem facit poenam, quam pro peccatis ferre debemus. Etiam alia ratione, nempe quia talem mercedem nobis dat deus. Audi enim.

Vt sitis filij patris uestri, qui est in coelis: quia solem suum exoriri sinit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.] Vide quantum bonum dat, qui te odit & laedit, modo sustinere uelis. Per pluuiam aut & solem intellige etiam doctrinam & scientiam. Omnes enim illustrat & docet.

Nam si dilexeritis diligentes uos, quam mercedem habetis? nonne & publicani idem faciunt? Trepidemus, quod neque publicanis sumus aequales, neque amantes diligimus?

Etsi dilexeritis amicos uestros, quid amplius facitis? nonne & publicani sic faciunt? Eritis igitur uos perfecti, sicut pater uester qui in coelis est.] Nam hominum alios diligere, alios odio habere, imperfectorum: omnes autem diligere, perfectorum.

CAPUT VI.

Attendite, ne eleemosynam uestram faciatis coram hominibus, ut uideamini ab illis, alioqui mercedem uestram non habetis apud patrem uestrum qui est in coelis.] Postquam ad summam uirtutum charitatem duxit, nunc tollit inanem gloriam, quae sequi solet bene operantes. Vide autem quid dicat. Attendite (inquit) & cauete quasi de aliqua mala bestia dicat, attende ne te dilaceret. Porro licet coram hominibus eleemosynam facias, non autem ideo facias, ut uidearis ab hominibus, non condemnaris. Sin uanae gloriae scopum spectaueris, etiam si in penetralibus promptuarij tui feceris, condemnaris. Voluntatem enim uel coronat, uel punit deus.

Itaque quum facis eleemosynam, ne tuba canatur ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis & in uicis, ut glorificentur ab hominibus.] Non tubas habebant hypocritae, sed animum eorum deridet hoc loco, quod eleemosynam suam uolebant celebrari. Hypocritae sunt, qui alij sunt, alij apparent: & misericordes quidem uidentur, alij autem sunt.

Amen dico uobis, quod habent mercedem suam.] Quum laudantur enim, totum acceperunt ab hominibus.

Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua.] Per hyperbole hoc dicit, quasi diceret, si possibile, etiam teipsum ignores. Vel etiam aliter. Sinistra est inanis gloria, dextera uero, eleemosyna: nesciat igitur eleemosyna inanis gloria.

Vt sit eleemosyna tua in abdito, & pater tuus uidens illud in abdito, reddat tibi in manifesto.] Quando tunc quum nuda & manifesta omnia erunt, & tunc magis glorificabere.

Et quando oras, non eris quemadmodum hypocritae: quia amant in angulis platearum stantes orare, ut conspiciantur hominibus. Amen dico uobis, quod habent mercedem suam.] Hypocritae & illos nominat, uti eos qui uidentur attendere ad deum, sed ad homines magis attendunt, a quibus habent, hoc est accipiunt mercedem suam.

Tu autem quando oras, ingredi in cubiculum tuum, & clausa ianua tua, adora patrem tuum in abscondito: & pater tuus qui uidet in abscondito, reddet tibi in manifesto.] Quid igitur, in ecclesia non orabo? Omnino, sed recto animo & citra ostentationem. Locutus enim non nocet, sed modus & intentio. Multi enim etiam in abscondito orantes, hoc ut hominibus placeant, faciunt.

Orantes autem, ne sitis battologia in precibus uestris sicut ethnici.] Battologia est nugacitas: ut exempli gratia, petere aliquid terrenum, gloriam, diuitias, uictoriam. Battarius enim est inarticulata uox, qualis est puerorum: tu igitur ne nugax & multiloquus sis.

Putant enim, quod in multiloquio suo exaudiatur: ne igitur assimilemini eis.] Non sunt longae preces faciendae, sed breues quidem, & crebrae: oportet enim pauca loquentes perseverare in precibus.

Scit enim pater uester quibus indigetis antequam petatis.] Non enim ut doceamus petimus, sed ut nos a temporalibus & secularibus curis abstrahamus, & ociose, & magna cum utilitate cum eo colloquamur.

Sic igitur orate: Pater noster, qui es in coelis.] Aliud est uotum, aliud oratio. Votum

enim est promissio coram deo: ut quādo promittit quis se abstinere à uīno, uel alia quādam re: oratio autē petitio bonorum. Dicens autem [pater] ostēdit tibi quanta bona sis assequutus, factus filius dei. Et dum dicit [in cōlis] ostendit tibi patriam tuam, & domū paternam, nam si uis habere patrem deum, in cōlos spectā, & non in terram. Non dicit autem, pater meus: sed pater noster, ut omnes quasi fratres unius patris habeas.

Sanctificetur nomen tuum.] Hoc est facito nos sanctos, ut & tu per nos glorificeris. Sicut enim blasphematur propter me, ita & sanctificatur propter me deus: hoc est ut sanctus glorificatur.

Adueniat regnum tuum.] Secundus scilicet aduentus: nam fretus bona conscientia, precatur ut ueniat resurrectio & iudicium.

Fiat uoluntas tua, sicut in cōlo & in terra.] Sicut inquit angeli faciūt uoluntatem, ita & nobis da eam facere.

Panem nostrum supersubstantialem da nobis.] Panem dicit, qui substantiā & cōstitutioni nostrā sufficit.

Hodie.] Tollit curam de crastino. Corpus autem Christi panis est supersubstantialis: cuius esse participes citra condemnationem precamur.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.] Quod & post baptisma peccamus, precamur ut dimittat nobis: sic autē dimittit, quemadmodum & nos: si uindictā audi & memores fuerimus, non remittet. Habet me deus ut exemplar, & quod facio alij, facit & mihi.

Et ne inducas nos in tentationem.] Imbecilles sumus homines, ideo nō debemus nosipfos in tentationes iniicere: sed si inciderimus, orandū ne absorbeamur à tentatione. Absorptus enim & uictus, ille in profundū tentationis inductus est: at non item qui incidit, & uincit.

Sed libera nos à malo.] Non dixit à malis hominibus: non enim illi nos iniuria afficiunt, sed malignus, dæmon scilicet.

Quoniam tuum est regnum & potentia, & gloria in secula. Amen.] Animat nos hoc loco. Nam si rex est, & potens pater ac gloriosus, omnino & nos uincemus malignum, & glorificabimur posthac.

Etenim si remisistis hominibus delicta sua, remittet etiam uobis pater uester celestis.] Iterum nos docet esse alienos à uindictandi cupiditate. Memoriam autem patris inculcat, ut reuereamur eum, & quum eius simus filij, non exasperemur.

Quod si non remisistis hominibus delicta sua, neque pater uester uobis remittet delicta uestra.] Nihil enim ita odit benignus deus, ut crudelitatem.

Porrò quum ieiunaueritis, ne sitis sicut hypocritæ uultuosi. Obscurant enim facies suas, ut uideantur hominibus ieiunantes. Amen dico uobis, quod habent mercedem suā.] Obscuratio faciei, est pallor: quādo nō qualis est quis apparet, sed simulat tristitiā.

Tu autem ieiunans, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ut ne uidearis hominibus ieiunans, sed patri tuo qui est in abscondito: & pater tuus qui uidet in abscondito, reddet tibi in manifesto.] Prisci in gaudij signum habebant ungi post lotionem, & tu quoque sic gaude & latere. Per oleum autē & eleemosyna intelligitur. Porrò caput nostrū, hoc est Christū, quē oportet eleemosyna inungi: faciem autē, hoc est sensus, lachrymis lauare.

Ne thesaurizetis uobis thesauros super terram, ubi erugo & tinea corrumpit, & ubi fures perfodiunt & furantur. Thesaurizate autem uobis thesauros in cōlo, ubi neque erugo, neque tinea corrumpit, & ubi fures nō perfodiunt, neque corrumpunt.] Postquā inanis gloriæ motum eiecit, consequenter de inopia loquitur. Homines enim propter uanam gloriam multa possident. Ostendit quā sit inutile, thesauros habere super terram: quia erugo & tinea corrumpunt cibos & uestes, fures autem aurum & argentū. Deinde ne quis dicat ei, sed non omnia furto pereunt: inquit: Quamuis nihil horum sit, attamen sic addictum esse diuitiarum sollicitudini, quomodo non miserum? ideo dicit:

Vbi enim est thesaurus uester, ibi erit & cor uestrum. Lucerna corporis est oculus: si igitur

igitur oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit: si autem oculus tuus malus fuerit, totum corpus tuum tenebrosus erit. Si igitur lux quæ in te, tenebræ sunt, tenebræ ipsæ quantæ? Hoc dicit, quod si adieceris animum opum sollicitudini, extinxisti lucernam, obtenebrasti tuam animam. Sicut enim oculus, si simplex, hoc est sanus fuerit, illuminat corpus: si autem malus, hoc est morbidus, obtenebrat: ita & mens ex cæcat præ sollicitudine. Quod si mens obtenebrata fuerit, sit & anima tenebrosa, & multo magis corpus.

Nullus potest duobus dominis seruire. Duos dominos dicit contraria præcipientes. Exempli gratia, ut deus & Mammon. Nos autem facimus dominum nostrum diabolum, sicut & uentrem deum. Natura autem & uere dominus deus, Mammonas autem est iniustitia.

Aut enim unum odio habebit, & alterum illum diligit: aut huic adhærebit, & alterum illum contemnet. Non potestis deo seruire & Mammonæ. Vides, quod non potest diues & iniustus deo seruire. Abijcit enim diuitiarum amor à deo.

Propterea dico uobis, ne solliciti sitis animæ uestre quid esuri sitis, uel bibitori, neque corpori uestro quibus indumētis usuri. Quod est hoc Propterea? à deo eiici propter opes. Nō comedit autem anima, incorporea enim est, sed iuxta cōmunē consuetudinē loquutus est. Videtur enim anima non posse esse in corpore, nisi pascatur caro. Non exprodit autē operari, sed seipsum totos curis tradere & negligere deum, hoc est quod prohibet: quoniam & agros colere oportet, & uitæ curam habere.

Nōne anima pluris est quàm cibus, & corpus quàm indumētum? Hoc est, qui maior dedit animæ, formans scilicet corpus, non dabit & alimentum & indumentum?

Aspicite ad uolatilia cœli, quia non serunt, neque metunt, neque congregant in horreum, & pater uester cœlestis pascit ea, nōne uos longe præcellitis illa? Potuisset asserere in exemplum Eliam uel Ioannem, & meminisse auium: ut admoneret nos etiam illis brutiores esse. Pascit autem eas deus, qui indidit eis naturalem scientiam ad colligendas escas.

Quis autem ex uobis sollicitus potest apponere ad staturam suam cubitum unum? Hoc inquit, quod licet sollicitus sis, nihil poteris nō uolente deo. Cur igitur in uanum crucias te ipsum? Et de uestimento quid solliciti estis. Considerate lilia agri, quomodo crescant, non laborant neque nent. Dico autem uobis, quod neque Solomon in omni gloria sua amictus fuit, ut unum ex his. Non solum per aues ratione carentes nos admonet, sed & per lilia quæ marcescunt. Nam si deus illa ornauit, quamuis nulla necessitas exigat, quanto magis penuriam nostram in uestibus supplebit? Ostendit autem, quod licet multum sollicitus sis, nō poteris tamen ornari sicut lilia: quandoquidē neque Solomon prudētissimus & delicatissimus, in omni regno suo potuit ornari ut unum ex illis.

Quod si gramē agri, quod hodie quum sit, cras in clibanum mittitur, deus sic uestit, an non multo magis uobis id faciet parum fidentes? Discimus hoc loco, quod nullus curare debet ornatum. Hoc enim caducorum florum est: & quod ornatur, foenum est. Vos autē dixit rationales, quibus deus animam & corpus formauit. Parum fidēt autē oēs solliciti. Nam si perfectam in deum haberent fidem, non tam uacillanter solliciti essent.

Ne igitur solliciti sitis, dicentes: Quid edemus, aut quid bibemus, aut quibus operiemur? Hæc enim omnes gentes quærunt. Comedere & bibere non prohibet, dicere autem, quid comedemus: prohibet: sicut dicunt diuites uesperī, Quid comedemus mane? Vides, quod delicias & luxum prohibet.

Scit enim pater uester cœlestis, quod habetis his omnibus opus. Quærite autem primum regnum eius & iustitiam eius, & hæc omnia apponētur uobis. Regnū dei, bonorum fruitio est, illa autem per iustitiam contingit. Omni igitur quærenti spiritalia, adduntur etiam corporalia liberalitate dei.

Ne igitur solliciti sitis in crastinum. Nam dies crastinus curam habebit sui ipsius. Sufficit enim diei sua malitia. Malitiam diei, afflictionem & calamitatem uocat: sufficit enim tibi, quod hodierna afflictione obrueris: quod si & pro crastino sollicitus fueris, quando uacabis deo, semper temetipsum crucians pro corporalibus.